

EUROPAPARLAMENTS- OG RÅDS DIREKTIV 2001/65/EF

2003/EØS/23/69

av 27. september 2001

**om endring av direktiv 78/660/EØF, 83/349/EØF og 86/635/EØF med hensyn til verdsettingsregler
for visse selskapsformers samt bankers og andre finansinstitusjoners årsregnskaper og
konsoliderte regnskaper(*)**

EUROPAPARLAMENTET OG RÅDET FOR DEN EUROPEISKE UNION HAR —

under henvisning til traktaten om opprettelse av Det europeiske fellesskap, særlig artikkel 44 nr. 2 bokstav g),

under henvisning til forslag fra Kommisjonen⁽¹⁾,

under henvisning til uttalelse fra Den økonomiske og sosiale komité⁽²⁾,

etter framgangsmåten fastsatt i traktatens artikkel 251⁽³⁾ og

ut fra følgende betraktninger:

- 1) I artikkel 32 i fjerde rådsdirektiv 78/660/EØF av 25. juli 1978 om årsregnskapene for visse selskapsformer⁽⁴⁾ er det fastsatt at postene oppført i årsregnskapet skal verdsettes på grunnlag av prinsippet om anskaffelseskostnad eller tilvirkningskostnad.
- 2) I henhold til artikkel 33 i direktiv 78/660/EØF kan medlemsstatene tillate eller pålegge selskaper å oppskrive visse aktiva, å verdsette visse aktiva på grunnlag av gjenanskaffelseskostnad eller å bruke andre metoder som tar hensyn til inflasjonen for poster oppført i årsregnskapet.
- 3) I artikkel 29 i sjuende rådsdirektiv 83/349/EØF av 13. juni 1983 om konsoliderte regnskaper⁽⁵⁾ er det fastsatt at aktiva og passiva som skal inngå i konsoliderte regnskaper, skal verdsettes i samsvar med artikkel 31-42 og artikkel 60 i direktiv 78/660/EØF.
- 4) I artikkel 1 i rådsdirektiv 86/635/EØF av 8. desember 1986 om bankers og andre finansinstitusjoners årsregnskaper og konsoliderte regnskaper⁽⁶⁾ er det fastsatt at aktiva og passiva skal verdsettes i samsvar med artikkel 31-42 i direktiv 78/660/EØF, med mindre noe annet er fastsatt i direktiv 86/635/EØF.
- 5) Forsikringsforetaks årsregnskaper og konsoliderte regnskaper utarbeides i samsvar med rådsdirektiv

91/674/EØF av 19. desember 1991 om forsikringsforetaks årsregnskaper og konsoliderte regnskaper⁽⁷⁾. Endringene i direktiv 78/660/EØF og 83/349/EØF gjelder ikke bestemmelsene i direktiv 91/674/EØF, men Kommisjonen kan framlegge lignende forslag om endring av direktivet etter samråd med den relevante rådgivende komité.

- 6) De internasjonale finansmarkedenes dynamiske karakter har medført utstrakt bruk ikke bare av tradisjonelle primære finansielle instrumenter som aksjer og obligasjoner, men også av ulike former for finansielle derivater, som børsomsatte og ikke-børsomsatte terminkontrakter, opsjoner og bytteavtaler.
- 7) Verdens fremste organer for fastsettelse av regnskapsstandarder går bort fra verdsetting av disse finansielle instrumentene til historisk kostnad og over til regnskapsføring til virkelig verdi.
- 8) I Kommisjonens melding kalt «Harmonisering av regnskapssystemet: en ny strategi i forhold til internasjonal harmonisering» oppfordres Den europeiske union til å arbeide for å opprettholde samsvar mellom Fellesskapets regnskapsdirektiver og utviklingen innenfor fastsettelse av internasjonale regnskapsstandarder, særlig i International Accounting Standards Committee, IASC.
- 9) For å opprettholde et slikt samsvar mellom internasjonalt anerkjente regnskapsstandarder og direktiv 78/660/EØF, 83/349/EØF og 86/635/EØF, må disse direktivene endres slik at visse finansielle aktiva og passiva kan verdsettes til virkelig verdi. Europeiske selskaper vil dermed kunne avlegge sine regnskaper i samsvar med den pågående internasjonale utvikling.
- 10) Denne endring av direktiv 78/660/EØF, 83/349/EØF og 86/635/EØF er i tråd med Kommisjonens melding til Europaparlamentet og Rådet av 13. juni 2001 om Den europeiske unions strategi for finansiell rapportering, der det foreslås at børsnoterte selskaper skal bruke anerkjente internasjonale regnskapsstandarder når de utarbeider sine konsoliderte regnskaper. Målet med denne endringen er å tillate bruk av den internasjonale regnskapsstandarden for regnskapsføring og måling av finansielle instrumenter.

(*) Denne fellesskapsrettsakten, kunngjort i EFT L 283 av 27.10.2001, s. 28, er omhandlet i EØS-komiteens beslutning nr. 86/2002 av 25. juni 2002 om endring av EØS-avtalens vedlegg IX (Finansielle tjenester) and Annex XXII (Company Law), se EØS-tillegget til De Europeiske Fellesskaps Tidende nr. 49 av 3.10.2002, s. 40.

(1) EFT C 311 av 31.10.2000, s. 1.

(2) EFT C 268 av 19.9.2000, s. 1.

(3) Europaparlamentsuttalelse av 15. mai 2001 (ennå ikke offentliggjort i EFT) og rådsbeslutning av 30. mai 2001.

(4) EFT L 222 av 14.8.1978, s. 11. Direktivet sist endret ved direktiv 1999/60/EF (EFT L 162 av 26.6.1999, s. 65).

(5) EFT L 193 av 18.7.1983, s. 1. Direktivet sist endret ved tilredelsesakten av 1994.

(6) EFT L 372 av 31.12.1986, s. 1.

(7) EFT L 374 av 31.12.1991, s. 7.

- 11) For at finansielle opplysninger fra hele Fellesskapet skal kunne sammenlignes, må medlemsstatene innføre et nytt system for regnskapsføring til virkelig verdi for visse finansielle instrumenter. Medlemsstatene bør tillate at alle selskaper eller visse kategorier av selskaper som omfattes av direktiv 78/660/EØF, 83/349/EØF og 86/635/EØF, bruker dette systemet for både årsregnskaper og konsoliderte regnskaper eller bare for konsoliderte regnskaper.
- 12) Regnskapsføring til virkelig verdi bør være mulig bare for poster der det er bred internasjonal enighet om at regnskapsføring til virkelig verdi er hensiktsmessig. For tiden er det enighet om at regnskapsføring til virkelig verdi ikke bør anvendes på alle finansielle aktiva og passiva, for eksempel ikke på de fleste av dem som inngår i bankporteføljen.
- 13) Noter til regnskapet bør inneholde visse opplysninger om de finansielle instrumentene i balansen som er verdsatt til virkelig verdi. Årsberetningen bør inneholde opplysninger om selskapets mål og politikk for risikostyring med hensyn til bruk av finansielle instrumenter.
- 14) Finansielle derivater kan ha stor betydning for selskapers finansielle stilling. Opplysninger om finansielle derivater og deres virkelige verdi anses som hensiktsmessige selv om selskapet ikke bruker regnskapsføring til virkelig verdi. For å begrense den administrative byrden for små selskaper, bør medlemsstatene tillates å frita små selskaper fra opplysningsplikten.
- 15) Regnskapsføring av finansielle instrumenter er et område innen finansiell rapportering som er i rask utvikling, og som derfor bør gjennomgås på nytt av Kommisjonen på grunnlag av medlemsstatenes praktiske erfaring med regnskapsføring til virkelig verdi —

VEDTATT DETTE DIREKTIV:

Artikkel 1

I direktiv 78/660/EØF gjøres følgende endringer:

1. Følgende del skal innsettes:

«DEL 7a

Verdsetting til virkelig verdi

Artikkel 42a

1. Som unntak fra artikkel 32 og med forbehold for vilkårene fastsatt i nr. 2-4 i denne artikkel, skal medlemsstatene tillate eller pålegge alle selskaper eller visse kategorier av selskaper å verdsette finansielle instrumenter, herunder derivater, til virkelig verdi.

Tillatelsen eller pålegget kan begrenses til konsoliderte regnskaper som definert i direktiv 89/349/EØF.

2. I dette direktiv skal råvarebaserte avtaler som gir en av avtalepartene rett til å avregne kontant eller i et annet finansielt instrument, anses som finansielle derivater unntatt avtaler som

- a) er inngått for å oppfylle og fremdeles oppfyller selskapets forventede behov med hensyn til innkjøp, salg eller bruk,
- b) ble utformet for dette formål ved inngåelsen og
- c) forventes å bli avregnet ved levering av råvaren.

3. Nr. 1 får anvendelse bare på passiva

- a) som inngår som en del av en handelsportefølje, eller
- b) som er finansielle derivater.

4. Verdsetting i samsvar med nr. 1 får ikke anvendelse

- a) på finansielle instrumenter som ikke er derivater, og som holdes til forfall,
- b) på lån og fordringer som er etablert av selskapet, og som ikke innehas for handelsformål, og
- c) på andeler i datterselskaper, assosierte foretak og fellesforetak, egenkapitalinstrumenter utstedt av selskapet, avtaler om betinget vederlag ved en foretakssammenslåing samt andre finansielle instrumenter med slike særlige egenskaper at instrumentene, i samsvar med det som er allment akseptert, bør regnskapsføres på en annen måte enn andre finansielle instrumenter.

5. Som unntak fra artikkel 32 kan medlemsstatene med hensyn til alle aktiva og passiva som kan betegnes som sikringsobjekter i henhold til et system for sikringsbokføring til virkelig verdi, eller bestemte deler av slike aktiva eller passiva, tillate verdsetting til det bestemte beløp som kreves i det systemet.

Artikkel 42b

1. Den virkelige verdien omhandlet i artikkel 42a skal fastsettes etter

- a) en markedsverdi, for de finansielle instrumentene som det er enkelt å identifisere et pålitelig marked for. Når det ikke er enkelt å identifisere markedsverdien for et instrument, men derimot for dets bestanddeler eller for et lignende instrument, kan markedsverdien utledes av bestanddelene eller det lignende instrumentet, eller
- b) en verdi beregnet ut fra allment aksepterte verdsettelsesmodeller og -teknikker, for de instrumenter som det ikke er enkelt å identifisere et pålitelig marked for. Slike verdsettelsesmodeller og -teknikker skal sikre en rimelig tilnærming til markedsverdien.

2. Finansielle instrumenter som ikke kan verdsettes på en pålitelig måte med noen av metodene omhandlet i nr. 1, skal verdsettes i samsvar med artikkel 34-42.

Artikkel 42c

1. Dersom et finansielt instrument verdsettes i samsvar med artikkel 42b, skal en endring i verdien uten hensyn til artikkel 31 nr. 1 bokstav c) resultatføres. En slik endring skal imidlertid føres direkte mot egenkapitalen, i et fond for virkelig verdi, dersom

- a) instrumentet som regnskapsføres er et sikringsinstrument i et system for sikringsbokføring som tillater at en del av eller hele verdiendringen ikke resultatføres, eller
- b) verdiendringen skyldes en kursforskjell i forbindelse med en pengepost som utgjør en del av et selskaps nettoinvestering i en utenlandsk enhet.

2. Medlemsstatene kan tillate eller pålegge at en endring i verdien av et finansielt aktivum som er tilgjengelig for salg, og som ikke er et finansielt derivat, skal føres direkte mot egenkapitalen, i fondet for virkelig verdi.

3. Fondet for virkelig verdi skal justeres når beløpene oppført i fondet ikke lenger er nødvendige for gjennomføringen av nr. 1 og 2.

Artikkel 42d

Dersom finansielle instrumenter er verdsatt til virkelig verdi, skal notene til regnskapet gi følgende opplysninger:

- a) de viktigste forutsetningene som ligger til grunn for verdsettelsesmodellene og -teknikkene når virkelige verdier er fastsatt i samsvar med artikkel 42b nr. 1 bokstav b),

- b) for hver kategori av finansielle instrumenter, den virkelige verdien, verdiendringer som resultatføres samt de endringene som føres i fondet for virkelig verdi,

- c) for hver kategori av finansielle derivater, opplysninger om instrumentenes omfang og art, herunder viktige vilkår som kan påvirke beløpet, tidspunktet og sikkerheten med hensyn til framtidige kontantstrømmer, og

- d) en tabell som viser endringer i fondet for virkelig verdi i løpet av regnskapsåret.»

2. I artikkel 43 nr. 1:

- a) erstattes henvisningen i punkt 10 til «artikkel 31 og artikkel 34-42» med en henvisning til «artikkel 31 og artikkel 34-42c», og

- b) følgende punkt tilføyes:

«14. Dersom verdsetting til virkelig verdi av finansielle instrumenter ikke er utført i samsvar med del 7a:

- a) for hver kategori av finansielle derivater:

- i) instrumentenes virkelige verdi, dersom denne kan fastsettes ved hjelp av noen av metodene omhandlet i artikkel 42b nr. 1,
- ii) opplysninger om instrumentenes omfang og art, og

- b) for de finansielle anleggsmidler omhandlet i artikkel 42a, som regnskapsføres til en verdi som overstiger den virkelige verdi, uten at muligheten for å justere verdien i samsvar med artikkel 35 nr. 1 bokstav c) aa) er benyttet:

- i) bokført verdi og virkelig verdi for enten de enkelte aktiva eller for en hensiktsmessig gruppering av de enkelte aktiva,
- ii) årsakene til at den bokførte verdien ikke er nedsatt, herunder holdepunktene for å anta at den bokførte verdien vil bli gjenvunnet.»

3. Artikkel 44 nr. 1 skal lyde:

«1. Medlemsstatene kan tillate at selskapene nevnt i artikkel 11 utarbeider notesammendrag til regnskapene uten opplysningene som kreves i artikkel 43 nr. 1 punkt 5-12 og punkt 14 bokstav a). Notene skal imidlertid inneholde opplysningene i artikkel 43 nr. 1 punkt 6 samlet for alle berørte poster.»

4. I artikkel 46 nr. 2 skal ny bokstav f) lyde:

«f) i forbindelse med selskapets bruk av finansielle instrumenter og dersom det er viktig for vurderingen av dets aktiva, passiva, finansielle stilling og resultat,

— selskapets mål og politikk for finansiell risikostyring, herunder dets sikringspolitikk for alle vesentlige typer planlagte transaksjoner der sikringsbokføring benyttes, og

— selskapets eksponering for prisrisiko, kredittrisiko, likviditetsrisiko og kontantstrømsrisiko.»

5. I artikkel 59 nr. 2 bokstav a) og b) erstattes henvisningen til «artikkel 31-42» med en henvisning til «del 7 eller 7a».

6. Ny artikkel 61a skal lyde:

«Artikkel 61a

Kommisjonen skal innen 1. januar 2007 gjennomgå bestemmelsene i artikkel 42a-42d, artikkel 43 nr. 1 punkt 10 og 14, artikkel 44 nr. 1, artikkel 46 nr. 2 bokstav f) og artikkel 59 nr. 2 bokstav a) og b) på nytt på grunnlag av erfaringene med bruk av bestemmelsene om regnskapsføring til virkelig verdi, idet det tas hensyn til den internasjonale utvikling på regnskapsområdet, og skal eventuelt framlegge et forslag for Europaparlamentet og Rådet med sikte på å endre ovennevnte artikler.»

Artikkel 2

I direktiv 83/349/EØF gjøres følgende endringer:

1. Artikkel 29 nr. 1 skal lyde:

«1. Aktiva og passiva i det konsoliderte regnskap skal verdsettes etter ensartede metoder og i samsvar med del 7 og 7a og artikkel 60 i direktiv 78/660/EØF.»

2. I artikkel 34

a) erstattes henvisningen i nr. 10 til «artikkel 31 og artikkel 34-42» med en henvisning til «artikkel 31 og artikkel 34-42c», og

b) følgende numre tilføyes:

«14. Dersom verdsetting til virkelig verdi av finansielle instrumenter er utført i samsvar med del 7a i direktiv 78/660/EØF:

a) de viktigste forutsetningene som ligger til grunn for verdsettingsmodellene og -teknikkene når virkelige verdier er fastsatt i samsvar med nevnte direktivs artikkel 42b nr. 1 bokstav b),

b) for hver kategori av finansielle instrumenter, verdiendringer som resultatføres samt, i samsvar med nevnte direktivs artikkel 42c, de endringene som oppføres i fondet for virkelig verdi,

c) for hver kategori av finansielle derivater, opplysninger om instrumentenes omfang og art, herunder viktige vilkår som kan påvirke beløpet, tidspunktet og sikkerheten med hensyn til framtidige kontantstrømmer, og

d) en tabell som viser endringer i fondet for virkelig verdi i løpet av regnskapsåret.»

15. Dersom verdsetting til virkelig verdi av finansielle instrumenter ikke er utført i samsvar med del 7a i direktiv 78/660/EØF:

a) for hver kategori av finansielle derivater:

i) instrumentenes virkelige verdi, dersom denne kan fastsettes ved hjelp av noen av metodene omhandlet i artikkel 42b nr. 1,

ii) opplysninger om instrumentenes omfang og art, og

b) for de finansielle anleggsmidler omhandlet i nevnte direktivs artikkel 42a, som regnskapsføres til en verdi som overstiger den virkelige verdi, uten at muligheten for å justere verdien i samsvar med nevnte direktivs artikkel 35 nr. 1 bokstav c) aa) er benyttet:

i) bokført verdi og virkelig verdi for enten de enkelte aktiva eller for en hensiktsmessig gruppering av de enkelte aktiva,

ii) årsakene til at den bokførte verdien ikke er nedsatt, herunder holdepunktene for å anta at den bokførte verdien vil bli gjenvunnet.»

3. I artikkel 36 nr. 2 skal ny bokstav e) lyde:

«e) i forbindelse med foretakets bruk av finansielle instrumenter og dersom det er viktig for vurderingen av dets aktiva, passiva, finansielle stilling og resultat,

— foretakets mål og politikk for finansiell risikostyring, herunder dets sikringspolitikk for alle viktige typer planlagte transaksjoner der sikringsbokføring benyttes, og

— foretakets eksponering for prisrisiko, kredittrisiko, likviditetsrisiko og kontantstrømsrisiko.»

4. Ny artikkel 50a skal lyde:

«Artikkel 50a

Kommisjonen skal innen 1. januar 2007 gjennomgå bestemmelsene i artikkel 29 nr. 1, artikkel 34 nr. 10, 14 og 15, og artikkel 36 nr. 2 bokstav e) på nytt på grunnlag av erfaringene med bruk av bestemmelsene om regnskapsføring til virkelig verdi og idet det tas hensyn til den internasjonale utvikling på regnskapsområdet, og skal eventuelt framlegge et forslag for Europaparlamentet og Rådet med sikte på å endre ovennevnte artikler.»

Artikkel 3

I direktiv 86/635/EØF skal artikkel 1 nr. 1 lyde:

«1. Artikkel 2 og 3, artikkel 4 nr. 1, 3, 4 og 5, artikkel 6, 7, 13 og 14, artikkel 15 nr. 3 og 4, artikkel 16-21, artikkel 29-35, artikkel 37-41, artikkel 42 første punktum, artikkel 42a-42d, artikkel 45 nr. 1, artikkel 46 nr. 1 og 2, artikkel 48, 49 og 50, artikkel 50a, artikkel 51 nr. 1, artikkel 56-59 og artikkel 61 og 61a i direktiv 78/660/EØF får anvendelse på institusjoner nevnt i dette direktivs artikkel 2, med mindre noe annet er fastsatt i dette direktiv. Artikkel 35 nr. 3, artikkel 36 og 37 og artikkel 39 nr. 1-4 i dette direktiv får imidlertid ikke anvendelse på aktiva og passiva som verdsettes i samsvar med del 7a i direktiv 78/660/EØF.»

Artikkel 4

1. Medlemsstatene skal innen 1. januar 2004 sette i kraft de lover og forskrifter som er nødvendige for å etterkomme dette direktiv. De skal umiddelbart underrette Kommisjonen om dette.

Disse bestemmelsene skal, når de vedtas av medlemsstatene, inneholde en henvisning til dette direktiv, eller det skal vises til direktivet når de kunngjøres. Nærmere regler for henvisningen fastsettes av medlemsstatene.

2. Medlemsstatene skal oversende Kommisjonen teksten til de viktigste internrettslige bestemmelser som de vedtar på det området dette direktiv omhandler.

Artikkel 5

Dette direktiv er rettet til medlemsstatene.

Utferdiget i Brussel, 27. september 2001.

For Europaparlamentet

N. FONTAINE

President

For Rådet

C. PICQUÉ

Formann